

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Program sofinancirajo Ministrstvo za zdravje RS, FIHO in MOM

NOVICE MREŽE NVO ZA ZDRAVJE IN OSTALE NOVICE

[Pričelo se je zbiranje podpisov za Evropsko državljansko pobudo](#)

V mesecu januarju 2023 se je začelo zbiranje podpisov za Evropsko državljansko pobudo »**Za okolje brez tobaka in prvo evropsko generacijo brez tobaka do leta 2030**«, s katero želimo nasloviti problematiko ogromne okoljske škode ter prezgodnje smrti in izgubljenih let življenja, za katera je tobak vodilni preprečljivi dejavnik tveganja.

Naš cilj je ustrežnejša in strožja evropska zakonodaja ter podpora Strategiji za zmanjševanje posledic rabe tobaka: Za Slovenijo brez tobaka 2022–2030.

Podpisi se bodo zbirali eno leto, do 16. januarja 2024. V tem času je treba **zbrati milijon podpisov v EU in doseči minimalni prag zbranih podpisov v sedmih EU državah**. Minimalni prag zbranih podpisov za Slovenijo je 5.640. Svoj podpis lahko odda vsak polnoleten državljan na spletni strani Evropske komisije, na [tej povezavi](#).

Pobudo je organiziralo 25 evropskih nevladnih organizacij, med njimi tudi Slovenska zveza za javno zdravje, okolje in tobačno kontrolo, ki je koordinator za Slovenijo, in Mladinska zveza Brez izgovora Slovenija.

S skupnimi močmi lahko vidno zmanjšamo gospodarsko, zdravstveno in okoljsko breme rabe tobaka tudi v Sloveniji in mediji so lahko v veliko pomoč.

[Kajenje ogroža tudi hišne ljubljence](#)

Ob **dnevu brez cigarete**, ki ga obeležujemo 31. januarja se še posebej zavedamo koristi, ki jih prinaša opustitev kajenja za naše zdravje. Hkrati pa se je pomembno zavedati tudi vpliva kajenja na male živali, ki z nami delijo naše domove. Strokovnjaki z Univerze v Glasgowu so v svoji raziskavi dokazali povezavo med kajenjem skrbnikov in med povečanim tveganjem za nastanek **številnih zdravstvenih težav živali**. Kadar so živali izpostavljene cigaretnemu dimu se pojavi tveganje za poškodbe celic, povečajo se možnosti za povišano telesno težo in tveganje za nekatere vrste raka.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Program sofinancirajo Ministrstvo za zdravje RS, FIHO in MOM

[Potrebujemo hrano, ne tobaka – koncept Svetovnega dneva brez tobaka 2023](#)

Svetovna prehranska kriza se povečuje zaradi konfliktov, podnebnih sprememb, vplivov pandemije COVID-19 in posledic vojne v Ukrajini, ki povzročajo naraščajoče cene hrane, goriva in gnojil. Gojenje in proizvodnja tobaka povzročata dolgoročno, globalno ekološko škodo in podnebne spremembe ter imata ključno vlogo pri določanju prihodnosti kmetijstva in prehranske varnosti. Svetovna zdravstvena organizacija (WHO) napoveduje **globalno kampanjo za Svetovni dan brez tobaka v letu 2023, ki bo osredotočena na gojenje trajnostnih živilskih pridelkov namesto tobaka.**

Kampanja bo spodbudila vlade, da ukinejo subvencije za gojenje tobaka in uporabijo prihranke za financiranje programov za pridelavo pridelkov, ki izboljšujejo prehransko varnost in prehrano. Kampanja bo namenjena tudi ozaveščanju o tem, kako se tobačna industrija vmešava v poskuse nadomeščanja gojenja tobaka s trajnostnimi pridelki in s tem prispeva h svetovni prehranski krizi.

[Mobilna aplikacija ŠUR](#)

Zdravje mladih je danes primarnega pomena, kot tudi zdravo preživljanje prostega časa, saj živimo v svetu hitrih sprememb in nenehnega stresa. Mobilno aplikacijo ŠUR (šola, ulica, razvoj) smo razvili z namenom pomoči mladim in mlajšim odraslim na področju zmanjšanja rabe psihoaktivnih snovi (tobaka in alkohola), v povezavi z zdravo prehrano in gibanjem ter samopodobo. Uporabniki aplikacije lahko postavijo anonimno vprašanje s področja vseh naštetih tem in strokovnjaki jim odgovarjajo. V letu 2022 smo preko dogodkov z mladimi dosegli 646 uporabnikov. Vabljeni k prenosu in preizkusu aplikacije na <https://sur.zadihaj.si>.

[Seznam krvodajalskih akcij v mesecu MARCU najdete tukaj.](#)

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Program sofinancirajo Ministrstvo za zdravje RS, FIHO in MOM

ZANIMIVE NOVICE S PODROČJA ZDRAVJA IN OKOLJA PO SVETU

[Zmanjšanje škode zaradi tobaka v Afganistanu: recept za izboljšanje zdravja kadilcev](#)

Pobuda Zmanjševanje škode zaradi tobaka (THR) ponuja obetaven pristop k reševanju velikega bremena kajenja v Afganistanu. Več kot **tri milijone Afganistancev** dnevno kadi, zaradi česar je to glavni vzrok smrti, ki bi jih bilo mogoče preprečiti v državi. Medtem, ko je prejšnja afganistanska vlada izvajala različne politike in strategije opuščanja kajenja, so bili ti ukrepi le delno učinkoviti pri zmanjševanju števila kadilcev ali s kajenjem povezanih smrti.

Leta 2021 so skupnosti v Kabulu in Heratu začele zagovarjati načela pobude **Zmanjševanje škode zaradi tobaka** (THR) kot nov, realističen in praktičen pristop, ki dokazano spodbuja abstinenco od kajenja in zmanjšuje škodo, ki jo povzroča tobak.

[Rehabilitacijski center na Škotskem](#)

V mestu Dundee na Škotskem je začel delovati rehabilitacijski center, ki ženskam omogoča, da med zdravljenjem ostanejo skupaj s svojimi otroci. Matere, ki imajo težave z **zasvojenostjo z alkoholom in drogami**, med zdravljenjem tako ostanejo s svojimi otroki v namestitvi.

Strokovnjaki pravijo, da so se ženske s problematično uporabo drog pogosto izogibale podpornim službam zaradi strahu, da bodo njihovi otroci odvzeti in nameščeni v državno varstvo. Toda v rehabilitacijski hiši Cowan Grove, ki je bila razvita v sodelovanju z organizacijo Hillcrest Homes, lahko otroci žensk, ki prejemajo pomoč zaradi zasvojenosti z drogami ali alkoholom, med zdravljenjem ostanejo pri svojih materah.

[Italija in Irska v diplomatskem sporu zaradi označevanja vina](#)

Italija obtožuje Irsko »napada na sredozemsko prehrano« zaradi njihovega vladnega načrta glede označevanja vina. Alkoholne pijače namreč nameravajo označiti z **opozorili o raku**. Italijanski zunanji minister je obsodil irske načrte, da na vinske steklenice namestijo opozorila glede raka in jih označil kot »**napad**« na identiteto in dediščino svoje države, s čimer je prepil glede označevanja na področju zdravja prerasel v popoln diplomatski spor.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Program sofinancirajo Ministrstvo za zdravje RS, FIHO in MOM

Zaplet izhaja iz vladnih načrtov za uvedbo opozorilnih oznak na alkoholu, ki bodo z omembo povezave med pitjem alkohola in rakom orale ledino pri označevanju. Načrt je izzval vihar protestov v Italiji, veliki proizvajalki vina, kjer so ga industrijske skupine obsodile kot **nevaren precedens** v Evropski uniji zaradi strahu pred vplivom na izvoz njihove priljubljene alkoholne pijače.

[V Italiji bo prepovedan »vaping« v zaprtih prostorih](#)

Minister za zdravje Orazio Schillaci je na zaslišanju pred odborom za socialne zadeve poslanske zbornice napovedal nove ukrepe proti tradicionalnim cigaretam ter novim tobačnim in nikotinskim izdelkom. V Italiji **bodo uvedeni novi ukrepi** proti tobaku z namenom preprečevanja in boja proti kajenju. »Trebajo sprejeti ukrepe, ki bodo vsem državljanom zagotovili maksimalno zaščito njihovega zdravja, ki je temeljna pravica posameznika in v interesu skupnosti,« je dejal minister.

Podaljšala se bo **prepoved kajenja v odprtih prostorih** v prisotnosti mladoletnih in nosečnic, v zaprtih prostorih pa ne bo več dovoljeno kaditi. Minister je dejal, da je treba upoštevati »nenehno naraščajočo širitev novih izdelkov na trgu in vse več dokazov o njihovih možnih škodljivih učinkih na zdravje«.

WEBINARJI, KONFERENCE IN OSTALI DOGODKI

[Tiskovna konferenca »Za okolje brez tobaka in prvo evropsko generacijo brez tobaka do 2030« – 26. 1. 2023](#)

26. januarja 2023 je Slovenska zveza za javno zdravje, okolje in tobačno kontrolo skupaj z Mladinsko zvezo Brez izgovora Slovenija in Srednjo zdravstveno in kozmetično šolo Maribor organizirala tiskovno konferenco, s katero smo naznanili začetek zbiranja podpisov za [Evropsko državljansko pobudo »Za okolje brez tobaka in prvo evropsko generacijo brez tobaka do leta 2030«](#) ter obeležili **Dan brez cigarete**, ki je bil 31. januarja.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Program sofinancirajo Ministrstvo za zdravje RS, FIHO in MOM

Govorci na konferenci so bili:

- Helena Koprivnikar, NIJZ
- Manca Kozlovič, Mladinska zveza Brez izgovora Slovenija,
- Mihaela Lovše, Slovenska zveza za javno zdravje, okolje in tobačno kontrolo,
- Natalija Kirbiš, Srednja zdravstvena in kozmetična šola Maribor,
- Katja Sreš, Ekologi brez meja,
- Anton Kalin, Slovenska zveza za javno zdravje, okolje in tobačno kontrolo.

Pobuda poziva k boljšemu svetu, boljšemu zdravju in boljšemu okolju brez nevarnosti rabe tobaka.

Več o pobudi si lahko preberete na [spletni strani](#), svoj podpis pa lahko oddate na tej [povezavi](#).

[Obeležitev Svetovnega dneva boja proti raku – 4. februar 2023](#)

4. februarja vsako leto obeležujemo svetovni dan boja proti raku. Slogan letošnje kampanje, ki jo vodi Mednarodna zveza za boj proti raku (UICC), katere aktivna članica je tudi SZOTK, je »Close the Care Gap« (**Zmanjšati vrzel v oskrbi**), z namenom ozaveščanja o vrzeli v pravičnosti, ki prizadene skoraj vse.

Kajenje je še vedno največji dejavnik tveganja za nastanek raka, zato smo letos Svetovni dan boja proti raku obeležili skupaj z Društvom pljučnih in alergijskih bolnikov Slovenije v trgovskem centru Supernova v Mariboru, kjer so si mimoidoči imeli priložnost **izmeriti prisotnost ogljikovega monoksida v izdihanem zraku ter pljučno kapaciteto**.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Program sofinancirajo Ministrstvo za zdravje RS, FIHO in MOM

NAPOVEDNIK DOGODKOV

[Webinar »Smernice za zdravljenje zasvojenosti z nikotinom - priporočila pri zdravljenju bolnikov s srčno-žilnimi boleznimi« - 14. marec 2023](#)

Slovenska zveza za javno zdravje, okolje in tobačno kontrolo bo 14. marca organizirala webinar na temo »**Smernice za zdravljenje zasvojenosti z nikotinom - priporočila pri zdravljenju bolnikov s srčno-žilnimi boleznimi**«. Na dogodku bo predstavljena istoimenska brošura, ki jo je v slovenščino prevedla SZOTK v okviru programa »Zmanjševanje rabe tobaka, tobačnih in povezanih izdelkov ter alkohola med prebivalci RS«, ki ga podpira Ministrstvo za zdravje RS.

Med govorniki bo prim. Mirko Bombek, dr. med., specialist kardiologije, vaskularne in interne medicine. Spletni dogodek bo potekal preko orodja Zoom ter se bo pričel ob 11. uri. Vabilo na dogodek s programom ter informacijami o prijavi na dogodek bomo v kratkem odposlali ter objavili na naši spletni strani. Vljudno vabljeni!

[European Conference on Tobacco or Health – 26.–28. april 2023](#)

V mesecu aprilu 2023 bo v Madridu potekala European Conference on Tobacco or Health (*Evropska konferenca o tobaku ali zdravju*). Konferenco vsaka tri leta organizira Association of European Cancer League (*Združenje evropske lige proti raku*). Konferenca je mednarodno priznana kot **glavni evropski forum zagovornikov nadzora nad tobakom**. Vsake konference se udeležijo najpomembnejši oblikovalci politik, znanstveniki, raziskovalci, zagovorniki, zdravstveni delavci kot tudi vsi drugi, ki so močno zavezani boju proti tobaku.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Program sofinancirajo Ministrstvo za zdravje RS, FIHO in MOM

RAZPISI NA PODROČJU ZDRAVJA IN OKOLJA

[Obzorje Evropa: Vzpostavitev in podpora EOOSC okolja na način, da bodo odprti podatki objavljeni glede na FAIR načelo, za leto 2023](#)

Razpisuje: Evropska komisija

Vrednost razpisa: 69.000.000 EUR

Rok prijave: 9. 3. 2023

[Obzorje Evropa: Nove tehnologije in rešitve za zmanjšanje okoljskega in podnebne odtisa RI](#)

Razpisuje: Evropska komisija

Vrednost razpisa: 25.000.000 EUR

Rok prijave: 9. 3. 2023

[IMPETUS: Podpora in spodbujanje prepoznavnosti ljubiteljske znanosti - "zdrav planet" ter "mesta za življenje"](#)

Razpisuje: Konzorcij projekta IMPETUS

Vrednost razpisa: 650.000 EUR

Rok prijave: 13. 3. 2023